Здружение Совет за етика во медиумите на Македонија
ЕТИКА ПРЕС Скопје
Бр. 430/0306
10.10 20 19 год.
Скопје

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 7 октомври 2019 година, врз основа на примена жалба од Министерството за внатрешни работи на Република Северна Македонија (МВР), ја донесе следната:

ОДЛУКА

Интернет – порталот Експрес, со текстот насловен „МВР бара затворски казни за 9 жители на селото во кое доминира ѕвездата од Кутлеш", го прекрши Кодексот на новинарите на Македонија во членот 1.

Бул. Митрополит Теодосиј Гологанов 54/2
1000 Скопје, Македонија

www.semm.mk info@semm.mk (02) 3222-595

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија, на 9 септември 2019 година, Министерството за внатрешни работи на Република Северна Македонија (МВР), поднесе жалба за текстот со наслов „МВР бара затворски казни за 9 жители на селото во кое доминира ѕвездата од Кутлеш“, објавен на 9 септември 2019 година, на интернет – порталот Експрес (www.expres.mk).

Во жалбата на МВР се наведува дека споменатиот медиум за инцидентот на фудбалскиот натпревар во село Волино, Дебрца, известувал непрофесионално, неетички и, како што се посочува во претставката, очигледно со свесно дезинформирачко постапување.

„Имено, иако уште од почетокот со усна информација, а потоа и по писмен пат преку извадокот на дневни настани, Министерството за внатрешни работи детално и навремено информираше за овој настан, дел од медиумите свесно пласираат лажни информации со цел поттикнување на омраза, насилство и нетрпеливост“, се вели во поднесената претставка на Министерството.

Од МВР во прилог на жалбата доставија и копија од билтенот на дневни настани од 8 и 9 септември 2019 година, во кои, меѓу другите е регистриран и инцидентот во Волино[1].

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со интернет – порталот Експрес и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата. Медиумот не одговори на наводите на жалителот.

ОДЛУКА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **ОСНОВАНА** и дека Кодексот на новинарите на Македонија е прекршен во членот 1.

Член 1: *„Новинарот има право на слободен пристап до сите извори на информирање што се од јавен интерес. Новинарот треба да објавува точни, проверени информации и нема да прикрива суштински податоци и да фалсификува документи. Доколку информацијата не може да се потврди, или станува збор за претпоставка, односно шпекулација, тоа треба да се каже и да се објави. Точноста на информацијата треба да се провери колку што е тоа можно“.*

[1] https://mvr.gov.mk/izvadok-od-dnevni-nastani/1611

Бул. Митрополит Теодосиј Гологанов 54/2
1000 Скопје, Македонија

www.semm.mk info@semm.mk (02) 3222-595

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ОДЛУКАТА

На седницата на 7 октомври 2019 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина.

Комисијата, најнапред, утврди дека се работи за текст кој произлегува од јавниот интерес и кој пренесува информација за инцидент којшто побуди голем интерес во јавноста. Но, во исто време, Комисијата се согласи и дека авторот, кој не е потпишан на текстот, сепак не понудил целосно објективна и проверена информација. Ова од причина што новинарот морал да изрази резерва, воздржаност или сомнеж кон изјавите на анонимни очевидци на кои се повикува медиумот, односно дека причина за полициската интервенција за време на фудбалскиот натпревар било наводното истакнување на знамиња од Кутлеш и скандирање против високи државни функционери. На тој начин, медиумот значително ќе ја намалел одговорноста и евентуалната опасност од дезинформирање и манипулации, наместо да нуди готови и еднострани заклучоци.

Оттука, Комисијата најде дека во текстот е прекршен **членот 1** од Кодексот на новинарите, чија отстапка особено е забележлива во насловот и во следната реченица:

„МВР бара затворски казни за 9 жители на селото во кое доминира ѕвездата од Кутлеш“.

„Нивни соселани и роднини обвинуваат дека нивните блиски се жртви на политички и партиски реваншизам поради истакнување на знамиња со сонцето од Кутлеш и скандирања против највисоките државни раководители“.

Проверката на податоците и точноста на информациите се морални императиви на новинарството. Затоа, новинарот е должен да ја провери информацијата од што е можно повеќе извори, а најмалку два меѓусебно неповрзани извора.

Комисијата констатираше дека интернет – порталот Експрес, освен објавувањето на оспорената вест, во засебна информација го објавил и официјалното соопштение на МВР, со што делумно го заштитил новинарскиот интегритет. Во тој контекст, Комисијата ја зеде предвид и официјалната изјава на градоначалникот на општина Дебрца, Зоран Ногачевски, дадена уште истата вечер, кога посочи дека на инцидентот не му претходеле никакви политички мотиви, ниту веење знамиња и скандирања, туку судиска одлука, која предизвикала незадоволство.

Во насока на промовирање и поттикнување на објективното известување, а имајќи го предвид фундаменталното право на слобода на медумите, Советот за етика, во оваа прилика, ги потсетува новинарите и уредниците дека медиумските извештаи мора да ја содржат вистината и да не иницираат полемики и дискусии со кои ќе се разгорат тензиите и ќе се влошат односите меѓу граѓаните.

Бул. Митрополит Теодосиј Гологанов 54/2
1000 Скопје, Македонија

www.semm.mk info@semm.mk (02) 3222-595

Медиумите не смеат да ја злоупотребуваат својата улога и да послужат како платформа за дополнителни провокации. Напротив, тие мора да дејствуваат на начин што ги разликува од обични пренесувачи на информации и факти, особено во случаи кога се изнесуваат проценки за можна ескалација на случувањата.

Пренесувањето и давањето простор на шпекулации се изедначува со ширење невистини и пропагандизам, наспроти урамнотежено и професионално информирање. На јавноста треба да ѝ се понуди вистинската слика и да се претставaт објективните потреби и загриженост, а особено имајќи предвид дека граѓаните кои не биле дел од одредени случувања својата информираност ја потпираат токму на медиумите.

На крајот, членовите на Комисијата се согласија дека за медиумите да бидат објективни и да не подгреваат тензии треба и институциите да ја завршат нивната работа. Комисијата утврди дека Министерството за внатрешни работи критичната вечер додека се случувала полициската интервенција, не известувало ниту навремено, ниту детално, како што самото тврди во поднесената жалба. Спротивно на тоа, Комисијата заклучи дека МВР со официјален став излегло дури следниот ден, оставајќи простор за шпекулации во јавноста. На медиумите мора да им се обезбеди брз и полесен пристап до информации од јавен карактер, зашто на тој начин се придонесува за намалување на напнатоста и за елиминирање на можноста да се доведе јавноста во заблуда. Затвореноста на институциите не може да биде метод со кој ќе се избегнат темите и прашањата од интерес за јавноста.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Теофил Блажевски, Лилјана Пецова – Илиеска и Ердем Ахмет.

Се обврзува интернет – порталот Експрес (www.expres.mk), во согласност со членот 18 од Деловникот за работа на Комисијата за жалби, да ја објави оваа одлука.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

Здружение Совет за етика во медиумите на Македонија
ЕТИКА ПРЕС
Скопје

Бул. Митрополит Теодосиј Гологанов 54/2
1000 Скопје, Македонија

www.semm.mk info@semm.mk (02) 3222-595